

ють відношення до Десятиліття освіти для сталого розвитку (2005-2014), проголошеного Генеральною Асамблеєю ООН.

**Ключові слова:** демократизація соціальної та політичної структури; освітній вимір суспільних змін; соціальні і громадянські тенденції; освіта для демократії.

Yanina Urban

#### THE YEAR OF VERY IMPORTANT ANNIVERSARY CELEBRATIONS – REFERENCE TO EDUCATION

*The article attempts to address the objective of education and important tasks to be accomplished in terms of preparing young people to manage their lives in democracy. Democracy turned out to be an opportunity, consequently a stipulation in the Visegrad Group countries due to political and social changes. Poland celebrates significant events; namely 25th anniversary of the beginning of political transformation, 15th anniversary of joining military alliance NATO, and 10th anniversary of its accession to the European Union. The tasks cover postulates valid for the Decade of Education for Sustainable Development 2005–2014, established by the UN General Assembly.*

**Key words:** democratization of social and political structures; educational dimension of social changes; social and civic trends; education for democracy.

Рецензенти

С. Сисоєва – д.п.н., проф., чл.-кор. НАПН України

С. Мешальські – д.н. у галузі пед., проф.

Стаття надійшла до редакції 22.11.14

УДК 378.091

Ольга Кузьменко

## ЛІБЕРАЛІЗАЦІЯ СУЧАСНОЇ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ

*Проаналізовано зміну пріоритетів діяльності сучасних університетів під впливом глобалізації, яка призвела до лібералізації вищої освіти; осмислено кризу сучасного університету, яка зумовлена втратою ним традиційної орієнтації на державу та гумбольдтівських ідеалів; наголошено на новій регіональній ролі університетів і необхідності перетворення їх на центри створення та трансферу інновацій.*

**Ключові слова:** посткласичний Університет; лібералізація вищої освіти; глобалізація; інновації; академічний капіталізм.

**Вступ.** Самовизначення сучасного (посткласичного) Університету та пошук його нових місій здійснюється у межах трикутника знань: «освіта – наука – бізнес» (або, за іншим визначенням, «освіта – наука – інновації»). Такі міждержавні суб'єкти, як Європейський Союз, трактують співробітництво у цих сферах як джерело оновлення регіону і метод подолання бар'єрів на шляху його розвитку в рамках державних меж. Відповідно постановам ЄС ключовими завданнями у сфері вищої освіти сьогодні є: стимулювання розвитку антрепренерських, креативних та інноваційних здібностей в усіх дисциплінах і на всіх рівнях підготовки; посилення трансферу знань інфраструктур інститутів вищої освіти і збільшення їх здатності започатковувати старт-апи та спін-оффи; підтримка та заохочення партнерства з бізнесом як ключової діяльності інститутів вищої освіти; стимулювання систематичного впливу вищих навчальних закладів на локальний та регіональний розвиток (Supporting growth and jobs, 2011, p.8). Одним із найяскравіших прикладів формування триєдності «освіта – наука – бізнес» на сьогодні є Кремнієва долина

(Каліфорнія), у якій знаходиться більше, ніж 250 компаній, що спеціалізуються на інформаційно-комунікаційних технологіях, програмному забезпеченні, мобільному зв'язку, біотехнологіях тощо. Процвітання цього технологічного центру (ринкова вартість компаній становить близько 500 мільярдів доларів, щорічний обіг – 170 мільярдів доларів) багато в чому зобов'язане унікальному партнерству між університетами та бізнесом. Так, за свідченнями Дж. Воз та Г. Драйдена, сьогодні половина інновацій Кремнієвої долини винайдені та впроваджені компаніями, що засновані при Стенфордському університеті (Драйден Г., Воз Дж., 2005, с.51).

**Метою даної статті** є здійснення соціально-філософського аналізу зміни завдань та пріоритетів діяльності сучасних університетів, які окрім традиційних для них видів діяльності (освітньої, наукової та культурної) у ХХІ ст. починають все більш активно займатися продукуванням та трансфером інновацій.

**Переосмислення регіональної ролі сучасних університетів.** Аналіз сучасних тенденцій засвідчив,

що місії університетів все більше розглядають на локальному або / і регіональному рівнях. Це зумовлено тим, що під впливом глобалізації відбувається поступовий розрив традиційних зв'язків вищої освіти з національною державою, роль якої нині переосмислюється. Ще у 1979 р. Ж. Ф. Ліотар зазначав, що зміна природи знань призведе до того, що держави будуть змушені встановлювати свої правові та фактичні відносини з великими підприємствами та громадянським суспільством. Передбачення мислителя повною мірою збуваються сьогодні, коли ставиться під сумнів методологічний націоналізм, за яким відстоювалася ідея «природності» існування національної держави та національного суспільства. Відомий німецький соціолог і політичний філософ У. Бек, зокрема, стверджує, що національні держави хоча і продовжать своє існування, проте все більшого значення набуватимуть транснаціональні утворення (Бек У., 2012). Такі ж думки висловлює й англійський соціолог Е. Гідденс, на думку якого кордони сучасних держав все більше стають фронтами, тому що вони пов'язані з іншими регіонами та задіяні у різного роду транснаціональні угруповання, такі, як Європейський Союз (Гідденс Е., 2002).

Зміни, які нині відбуваються із національними державами, на думку польського професора М. Квієка, є визначальними для розвитку сучасної вищої освіти. Дослідник погоджується з тим, що нація-держава поступово втрачає свою ключову роль у сучасному соціально-економічному розвитку (Квієк М., 2009, с.68). Денаціоналізація, у свою чергу, призводить до кризи університетів, основні принципи існування яких були нерозривно пов'язані з державами. Так, загальною тенденцією сьогодні стало зменшення фінансування вищої освіти, як і всього соціального сектору, у той час, як університетам доводиться здійснювати свою діяльність у високо конкурентному середовищі, в якому з'являється все більше постачальників освітніх послуг. Як результат, у вищій університетській освіті, як і в усьому державному секторі, спостерігається формування економічної раціональності та корпоративної культури. Університети змушені вдаватися у своїй діяльності до ринкових підходів, раціонального менеджменту, оцінювання успішності закладу, на основі чого в академічному середовищі сформувався так званий культ досконалості. Свою автономія вони все більше починають розглядати з неоліберальної позиції – вона полягає в організаційно-майновій незалежності від державної влади. Студенти, у свою чергу, починають сприймає країну, в якій народилися, як місце роботи, яке можна й змінити у разі чого.

Однією із популярних наукових теорій, яка обґрунтовує нову роль університетів у сучасному світі, є теорія «потрійної спіралі» (Triple Helix) професора Стенфордського університету Г. Іцковіца, за якою інноваційний розвиток реалізується через динаміку відносин університету, промисловості й

уряду на національному та регіональному рівнях. Університет в даній моделі виконує роль лідера у стосунках з підприємствами та державою. Г. Іцковіц зазначає, що сьогодні університетам недостатньо займатися лише навчально-дослідною діяльністю, вони повинні почати активно здійснювати трансфер технологій у промисловість (Etzkowitz, H., 2008). Відтак комерціалізація знань стає новим академічним завданням. За моделлю «потрійної спіралі» саме університети тими осередками, в яких генеруються технології та нові форми підприємництва. У них готують підприємливих лідерів, здатних відкривати свої власні фірми, в яких продукти та технології комерціалізуються та стають корисними для регіональних промислових компаній.

**Лібералізація вищої освіти** формує індивідуалізовану, приватизовану версію сучасного Університету. За передбаченнями, присутність ринкових сил у вищій освіті й надалі зростатиме у силу цілої низки політичних, економічних і культурних причин. Науковий дискурс може й надалі поповнюватися дослідженнями соціальних «місій» університетів, але реальні реформи у вищій освіті нині здійснюються глобалістами, які, як зазначає М. Квієк, вміщують «вищу освіту» в графу «послуг», які потрібно повністю лібералізувати відповідно до протоколів СОТ / ГАТС (Квієк М., 2009, с.49;83).

Генеральна угода СОТ з торгівлі послугами («General Agreement on Trade in Services» — «GATS») набула чинності у 1995 р., нею проголошено курс на вільну торгівлю та економічну інтеграцію (Генеральна угода про торгівлю послугами СОТ, 1994). З ініціативи США, яку підтримали Австралія, Нова Зеландія та Японія, освітні послуги були додані до загального переліку. Серед них вирізняють: послуги у сфері початкової освіти; послуги у сфері середньої освіти; послуги у сфері вищої освіти; освітні послуги для дорослих; інші освітні послуги. Освітні послуги (освітні продукти, освітня продукція) розглядаються як результати освітньої діяльності, специфічні економічні блага. Економічний аспект освітньої діяльності, за Ю. М. Вітренко, полягає в тому, що така діяльність змінює інтелектуальний стан людини, формуючи в неї здатність створювати валову додану вартість; виробляється за попереднім замовленням, унаслідок чого заздалегідь визначається його відповідність освітнім стандартам; має вартісний вираз за основною ціною або ціною виробника (Вітренко Ю., 2013, с. 14).

Відповідно ГАТС надання послуг, у тому числі освітніх, може здійснюватися за чотирма моделями: Модель 1. Транскордонне надання послуг – послуга надається на території країни-члена з території іншої країни члена; Модель 2. Споживання за кордоном – послуга надається за межами території країни-члена; Модель 3. Комерційна присутність – послуга надається на території країни-члена через комерційну присутність надавача послуги; Модель 4.

Присутність фізичної особи – послуга надається на території країни-члена, надавач послуги присутній у вигляді фізичної особи. Якщо розглянути ці моделі у контексті вищої університетської освіти, то Моделі 2 і 4 реалізуються за рахунок стратегії мобільності, досягнення якої є однією із основних цілей, визначених в основних документах, присвячених вищій освіті; Модель 1 стала можливою за рахунок появи он-лайн / відкритих університетів; Модель 3 реалізується за рахунок університету-консорціуму, що має свої філіали за кордоном.

Під впливом означеного відбувається поступове формування глобального освітнього ринку, в якому вища освіта комерціалізується та приватизується. Для університетів корпоратизація може означати: а) різновид договірних відносин, відповідно яким університет отримує фінансову допомогу від корпоративних донорів, а ті, в свою чергу, мають можливість впливати на дослідження та освітню діяльність; б) прийняття університетами критерії та цілей приватних корпорацій (Квієк М., 2005, с.73). Приватизація вищої освіти, у свою чергу, передбачає приватне фінансування, приватне володіння та приватне управління. Ці тенденції, за Ф. Дж. Альтбахом, одним із повідних спеціалістів у сфері вищої освіти, призводять до інтенсифікації продажу знанневих продуктів, до партнерства з бізнесом та збільшення плати за навчання.

**Криза сучасного Університету.** Відтак перед посткласичним Університетом більше не стоїть завдання формувати національну еліту, що зумовило втрату ним гумбольдівських ідеалів – знання перестало «належати» розуму, духу, державі, воно перетворилося на товар, який «виробляється і буде вироблятися, для того, щоб бути проданим», який «споживається і буде споживатися, щоб набути вартість в новому продукті, і в обох цих випадках, щоб бути обмінним» (Ліотар Ж.-Ф., 1998). Знання перестає бути самоціллю – важливими стають наукові досягнення, які комерціалізуються. Саме такі знання, вважається, визначають сьогодні культурний та соціально-економічний прогрес. Відтак традиційні принципи, які в минулому надавали легітимності існуванню Університету, вже більше не визнаються і все частіше відкидаються, як застарілі. Це, на думку британського соціолога З. Баумана, сталося через те, що Університет, як і інші інститути сучасності, були кинуті в плавальний тигель, для того щоб згодом трансформуватися. Конфігурації, констеляції, паттерни залежностей та взаємодії, які раніше чітко визначали розвиток суспільних інститутів, нині не задані і не є очевидними, їх надто багато, вони стикаються один з одним, їх приписи суперечать один одному, всім їм бракує примусової, обмежуючої сили (Бауман З., 2008). Для Університету це означає залишитися без ідеї, а отже і без очевидної місії та визначених цінностей й ідеалів. Тому часто у наукових працях сьогоднішній стан університетів характеризується поняттями

невизначеності, непередбачуваності, сумнівності, суперечності, нестабільності та ризику.

**Дискусії.** Лібералізація вищої освіти та нові моделі Університету, які з'явилися як її наслідок, викликали численні дискусії та критику з боку прихильників консервативних ідеалів вищої освіти. Найбільший супротив в академічній спільноті викликає феномен академічного капіталізму. Сам термін був введений у науковий обіг американськими науковцями Ш. Слофтер і Л. Леслі у 1997 р. На думку дослідників, академічний капіталізм проявляється у:

- зростанні впливу приватних інтересів на діяльність університету, що нівелює академічні свободи та університетську автономію, яка трансформується в гетерономію, підкоряючись незалежним від неї законам ринку;
- примусовому впровадженні комерційних моделей управління (коли кожний структурний підрозділ повинен постійно доводити свою прибутковість);
- послабленні уваги до фундаментальних досліджень і перерозподіл ресурсів на користь прикладних та технічних наук;
- погіршенні якості освіти в результаті того, що глобальний освітній ринок слабко піддається регулюванню тощо (Slauughter, Sh., Leslie, L., 1997).

Як зазначає Д. Хілл, бізнес прагне пристосувати освіту до своїх потреб – отримувати прибуток з освіти, як і з інших приватизованих суспільних служб, а також змусити школи та університети підкорятися ідеологічним, персоніфікованим, економічним вимогам капіталу і готувати покірну, ідеологічно індоктриновану та ефективну рабсилу (Hill D., 2004). Через це відбувається втрата і змісту освіти, і її соціальної функції, адже мета різноманітних нововведень у дусі «академічного капіталізму» – зробити процес отримання вищої освіти більш зручним для «середнього класу», тобто, для основних споживачів освітніх послуг.

Протидіяти неоліберальним реформам намагаються численні новостворені організації та інститути. Так, наприклад, американська організація «Компанія за майбутнє вищої освіти», мета якої аналізувати запити факультетів, професорсько-викладацького складу, студентства та суспільства, висловила протести проти такого стану речей наступним чином: «Студенти не споживачі і не клієнти, а працівники академії – не швейцари чи розвізники піци. Університети не є бізнесами, що виробляють товари для споживачів. Знання та думка не є товаром, який продають, як бутерброди, чи у більш благородний спосіб. Освіта є безперервним рефлексивним процесом, суттєвим компонентом будь-якого повноцінного життя – сама антитеза товару» (Campaign for the Future of Higher Education).

Критично налаштованим до сучасних нововведень є Інститут дослідження освітньої політики (Institute for Education Policy Studies), який

займається аналізом та реконструкцією освітньої політики. Інститут організовує конференції та видає електронний журнал "The journal for critical education policy studies", в якому дослідники з усього світу аналізують вплив глобальних, неоліберальних, неоконсервативних, постмодерністських реформ в освітній політиці і приходять до висновків, що сучасні університети переживають під їх впливом одразу три кризи: кризу автономії, спричинену впливом приватних інтересів; кризу легітимізації у зв'язку із ігноруванням традиційних засадничих принципів університету; інституційну кризу, зумовлену трансформаціями під заклики до ефективності та продуктивності (The journal for critical education policy studies).

Окреслені тенденції не є чимось новим для Сполучених Штатів, в інших країнах, таких як Австралія, Канада і Великобританія, академічний капіталізм з'явився порівняно нещодавно, приблизно 15-20 років тому, хоча, звичайно, антрепренерські ініціативи існували значно довше. На сьогоднішній день, за висновками аналітиків, ці тенденції характеризують вищу освіту практично всіх країн, які входять до Організації економічної кооперації і розвитку (Organization for Economic Cooperation and Development) і поширюються у центральній і східній Європі.

**Висновки.** Зміни, які відбуваються сьогодні з Університетом є об'єктивними процесами. Вони зумовлені розгортанням глобалізаційних тенденцій у політичній, економічній, культурній та суспільних сферах. Під впливом нової моделі виробництва знань та переосмислення ролі та призначення національних держав ні служіння істині, ні служіння нації більше не легітимізують діяльність сучасних університетів. Ними втрачається місія

транслявати культуру та формувати національну ідентичність, що зумовлює його кризу, яку варто трактувати як перехідний етап до нової посткласичної форми. Перед університетами постає необхідність знайти нові підстави для свого існування, почати виконувати нові завдання та слугувати більшій кількості інтересів. Втрата монополії на виробництво та розповсюдження знань і потреба в диверсифікованих джерелах фінансування зумовлюють необхідність вступати у конкурентну боротьбу на ринку освітніх послуг та знаходити підтримку з боку суспільства та економіки. У цьому контексті осмислення сучасного Університету відбувається в тріаді «освіта+наука – бізнес – суспільство». Пріоритетом стає набуття досконалості у всіх видах діяльності, що має на меті забезпечити конкурентоспроможність на ринку освітніх послуг.

Нова роль сучасних університетів відтак полягає у їх здатності стати інституційним ресурсом розвитку своїх регіонів. Це можливо, якщо університети перетворюються на центри інновацій, які беруть на себе відповідальність за нелінійну модель передачі знань, іншими словами, за всі етапи, починаючи від створення передових знань до їх комерціалізації. Ключовими відтак стає не сама передача, а взаємодія на кожному з етапів та індивідуальна відповідальність кожного з учасників. Посткласичний Університет у цьому контексті має забезпечити:

- досягнення континууму між фундаментальними та прикладними дослідженнями;
- формування триєдності «освіта – дослідження – бізнес/інновації»;
- взаємодію між професійними інститутами, дослідницькими університетами, бізнесом, центрами високих технологій;
- ефективний трансфер інновацій у ринок.

### Література

1. **Бек Ульрих.** Жизнь в обществе глобального риска – как с этим справиться: космополитический поворот [Електронний ресурс] / Ульрих Бек; пер.с англ. В. Малахова / Лекция в рамках совместной программы Горбачев-Фонда и Института Кеннана «Вызовы культурного разнообразия в глобальном мире», 20 июня 2012. – Режим доступа – [http://www.gorby.ru/userfiles/lekciya\\_ulrih\\_beka.pdf](http://www.gorby.ru/userfiles/lekciya_ulrih_beka.pdf)
2. **Вітренко Ю.** Освіта України в системі національних рахунків / Ю. Вітренко // Вища освіта України. – 2013. – № 3. – С. 9 – 22.
3. Генеральна угода про торгівлю послугами (укр/рос) СОТ; Міжнародний документ від 15.04.1994 [Електронний ресурс]. – Режим доступа: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/981\\_017/page](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/981_017/page)
4. **Гидденс Э.** Навстречу глобальному веку [Електронний ресурс] / Э. Гидденс // Отечественные записки. – 2002. – №6. – Режим доступа: [http://magazines.russ.ru/oz/2002/6/2002\\_06\\_43.html](http://magazines.russ.ru/oz/2002/6/2002_06_43.html)
5. **Драйден Г., Вос Дж.** Революція в навчанні / Г.Драйден, Дж.Вос; пер. з англ. М. Олійник. – Львів: Літопис, 2005. – 542 с.
6. **Бауман З.** Текущая современность / З. Бауман ; пер. с англ., под ред. Ю. В. Асочакова. – СПб: Питер, 2008. – 240 с.
7. **Квієк М.** Університет і держава: вивч. глобал.трансформацій / М. Квієк ; пер. з англ. Т. Цимбала. – К. : Таксон, 2009. – 380 с
8. **Лиотар Жан-Франсуа.** Состояние постмодерна / Жан-Франсуа Лиотар; пер. с фр. Н. А. Шматко, «Институт экспериментальной социологии». – М.: «АЛЕТЕЙЯ», Санкт-Петербург, 1998.
9. Campaign for the Future of Higher Education [Електронний ресурс] / офіційний вебсайт – Режим доступа: <http://futureofhighered.org/about/>
10. **Dave Hill.** Educational Perversion and Global Neo-Liberalism: A Marxist Critique (2004) [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://clogic.eserver.org/2004/hill.html>

11. **Etzkowitz, Henry** (2008) Triple Helix. University-Industry-Government Innovation in Action, London: Routledge.
12. **Slauugter, Sh., Leslie, L.** (1997). Academic capitalism: Politics, Policies, and the Entrepreneurial University. Johns Hopkins University Press, 276 pp.
13. Supporting growth and jobs – an agenda for the modernisation of Europe’s higher education systems (2011) [Електронний ресурс]. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. – Brussels, XXX. – COM 567/2. – Режим доступу: [http://www.eua.be/news/11-09-22/EUA\\_response\\_to\\_the\\_EC\\_Communication\\_Supporting\\_growth\\_and\\_jobs\\_-\\_an\\_agenda\\_for\\_the\\_modernisation\\_of\\_Europe\\_s\\_higher\\_education\\_systems.aspx](http://www.eua.be/news/11-09-22/EUA_response_to_the_EC_Communication_Supporting_growth_and_jobs_-_an_agenda_for_the_modernisation_of_Europe_s_higher_education_systems.aspx)
14. The journal for critical education policy studies [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.jceps.com>

#### References

1. **Bauman, Z.** (2008) Liquid modernity. Yu. V. Asochakov (Eds.). SPb: Piter, 240. [in Russian].
2. **Beck, Ulrich** (2012). Life in the society of global risk – how to how to deal with this: a cosmopolitan twist. V. Malachov (Trans.) Lecture in the context of the common program of Gorbachev-Fund and Kennan Institute “The challenges of the cultural diversity in the global world” [in Russian]. – Retrieved from:
3. **Dave Hill.** Educational Perversion and Global Neo-Liberalism: A Marxist Critique (2004). [in English]. – Retrieved from: <http://clogic.eserver.org/2004/hill.html>
4. **Dryden, G., Vos, J.** (2005) The Learning Revolution. M. Olijnyk (Transl.) Ljviv: Litopys, 542. [in Ukrainian].
5. **Etzkowitz, Henry** (2008) Triple Helix. University-Industry-Government Innovation in Action, London: Routledge. [in English].
6. General Agreement on Trade in Services (1994) [in Ukrainian / Russian]. – Retrieved from: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/981\\_017/page](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/981_017/page)
7. **Giddens, A.** (2002) Towards the global age. Otechestvennye zapiski. 6. [in Russian]. – Retrieved from: [http://magazines.russ.ru/oz/2002/6/2002\\_06\\_43.html](http://magazines.russ.ru/oz/2002/6/2002_06_43.html)  
[http://www.gorby.ru/userfiles/lekciya\\_ulrih\\_beka.pdf](http://www.gorby.ru/userfiles/lekciya_ulrih_beka.pdf)
8. **Kwiek, M.** (2009) The University and the State. A Study into global transformation. T. Cymbal (Trans.). K. : Takson, 380. [in Ukrainian].
9. **Liotard, J.-F.** (1998) The Postmodern Condition. N. A. Shmatko (Trans.) “Institute of the experimental sociology”. M.: «ALETEJJa», Sankt-Peterburg. [in Russian].
10. **Slauugter, Sh., Leslie, L.** (1997). Academic capitalism: Politics, Policies, and the Entrepreneurial University. Johns Hopkins University Press, 276 pp. [in English].
11. Supporting growth and jobs – an agenda for the modernisation of Europe’s higher education systems (2011). Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. – Brussels, XXX. – COM 567/2. [in English]. – Retrieved from: [http://www.eua.be/news/11-09-22/EUA\\_response\\_to\\_the\\_EC\\_Communication\\_Supporting\\_growth\\_and\\_jobs\\_-\\_an\\_agenda\\_for\\_the\\_modernisation\\_of\\_Europe\\_s\\_higher\\_education\\_systems.aspx](http://www.eua.be/news/11-09-22/EUA_response_to_the_EC_Communication_Supporting_growth_and_jobs_-_an_agenda_for_the_modernisation_of_Europe_s_higher_education_systems.aspx)
12. The journal for critical education policy studies [in English]. – Retrieved from: <http://www.jceps.com>
13. **Vitrenko, Yu.** (2013) Ukrainian education in the system of the national account. Vyshha osvita Ukraïny, 3, 9 – 22. [in Ukrainian].

**Olga Kuźmienko**

#### LIBERALIZACJA WSPÓŁCZESNEJ EDUKACJI UNIWERSYTECKIEJ

*W artykule zaprezentowano zmianę priorytetów w działalności uniwersytetów pod wpływem globalizacji, która doprowadziła do liberalizacji w szkolnictwie wyższym; uświadomiono kryzys nowoczesnej uczelni, który spowodowany jest utratą tradycyjnej orientacji na państwo oraz ideałów humboldtowskich; podkreślono nową regionalną (lokalną) rolę uczelni i konieczność przekształcenia ich w centra twórczości oraz transferu innowacji.*

**Słowa kluczowe:** uniwersytet postklasycyzy; liberalizacja szkolnictwa wyższego; globalizacja; innowacje; kapitalizm akademicki.

**Olga Kuzmenko**

#### LIBERALIZATION OF MODERN UNIVERSITY EDUCATION

*It is analyzed the change of the priorities of modern universities under the influence of globalization, which has led to the liberalization of higher education; it is comprehended the crisis of the modern university, which is caused by loss of traditional focus on state and Humboldt’s ideals; it is emphasized the new regional role of universities and the need to transform them into the centers of creation and transfer of innovation.*

*The changes that are taking place with the University is an objective process. They are caused by the deployment of globalization trends in political, economic, cultural and social spheres.*

*The new role of modern universities lies in their ability to become an institutional resource for the development of their regions. Universities should become the centers of innovation, that take the responsibility for the nonlinear model of knowledge transfer, in other words, for all stages – from the creation of advanced knowledge to their commercialization. Therefore, the transmission loses its key meaning, and the interaction of each stage and the individual responsibility of each participant become the most important. Postclassical university should ensure:*

- the achievement of the continuum between basic and applied research;*
- formation of the trinity: «education – research – business / innovation»;*
- interaction with professional institutions, research universities, business centers of high technology etc.;*
- effective transfer of innovations into the market.*

*The priority is acquiring excellence in all university's activities, which aims to ensure competitiveness in the education market.*

**Keywords:** *postclassical University; liberalization of higher education; globalization; innovations; academic capitalism.*

**Рецензенти**

О. Александрова – д.ф.н, проф.

З. Ясінський – д. хаб. гум. н., проф.

*Стаття надійшла до редакції 13.10.14*